

ISSN 2664-472X
e ISSN 2664-4738

Medical Science of Ukraine

Медична наука України

2021, Vol. 17, № 4

Medical Science of Ukraine. 2021, Vol. 17, № 4

ISSN 2664-472X

17

9 772664 472004

Medical Science of Ukraine

Медична наука України

2021. Т. 17, № 4

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

<https://doi.org/10.32345/2664-4738.4.2021>

Періодичність видання – 1 раз на квартал

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИЧНА МЕДИЦИНА

Гладких Ф.В., Вернигородський С.В., Чиж М.О.
Характеристика механізмів цитопротективної активності криоконсервованого екстракту плаценти за даними морфологічних та біохімічних досліджень слизової оболонки шлунка в експерименті

Лурін І.А., Цема С.В., Гуменюк К.В., Сусак Я.М., Дубенко Д.С., Цема С.С. Експериментальне моделювання залишкової ранової порожнини на балістичному шпательні з використанням стандартних та експансивних куль

КЛІНІЧНА МЕДИЦИНА

Покровська Н.К., Щербата Г.М., Капустинська О.С., Склярів Є.Я. Особливості перебігу коронавірусної хвороби у пацієнтів з артеріальною гіпертензією та хронічним обструктивним захворюванням легень

Гніздох Р.В., Шманько В.В. Генний поліморфізм у жителів Тернопільської області, хворих на есенціальну артеріальну гіпертензію

Узун Д.Ю., Лазоршинець В.В., Узун К.С. В'язкісні та тромбоцитарно-агрегаційні порушення у хворих на інфаркт міокарда зі стійкою елевацією сегменту ST

Kumar S., Kodidala S.R. Association of QT interval indices with cardiac autonomic neuropathy in diabetic patients

Дронов О.І., Ковальська І.О., Насташенко І.Л., Левченко Л.В., Шигель І.А., Оніщенко М.О., Малиш А.О. Оцінка характеру мікробної флори на етапах лікування у пацієнтів з обтураційною жовтяницею пухлинного генезу

ЗМІСТ

THEORETICAL MEDICINE

Hladkykh F.V., Vernygorodskiy S.V., Chyzh M.O.
Characteristics of the mechanisms of cytoprotective activity of cryopreserved placenta extract according to morphological and biochemical studies of the gastric mucosa in the experiment

Lurin I.A., Tsema Ie.V., Gumenuik K.V., Susak Ya.V., Dubenko D.Ye., Tsema Ye.Ie. Experimental modeling of a residual wound cavity on a ballistic plasticine using conventional and hollow point bullets

CLINICAL MEDICINE

Pokrovska N.K., Shcherbata H.M., Kapustynska O.S., Sklyarov Y.Ya. Feature of coronavirus disease in patients with arterial hypertension and chronic obstructive pulmonary disease

Hnizdiukh R.V., Shmanko V.V. Gene polymorphism among residents of Ternopil region afflicted with essential arterial hypertension

Uzun D.U., Lazoryshynets V.V., Uzun K.S. Viscose and thrombocytic-aggregation disorders on patients with myocardial infarction with stable elementation of ST segment

Kumar S., Kodidala S.R. Association of QT interval indices with cardiac autonomic neuropathy in diabetic patients

Dronov O.I., Kovalska I.O., Nastashenko I.L., Levchenko L.V., Shchigel I.A., Onishchenko M.O., Malish A.O. Evaluation of the character of microbial flora at the stages of treatment in patients with malignant obstructive jaundice

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ АСОРТИМЕНТУ І ОБСЯГІВ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕСТИЦИДІВ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

¹Ткаченко І.В. <https://orcid.org/0000-0002-2148-0934>
¹Антоненко А.М. <https://orcid.org/0000-0001-9665-0646>
¹Бардов В.Г., <https://orcid.org/0000-0002-9846-318X>
²Омельчук С.Г., <https://orcid.org/0000-0003-3678-42-41>

¹Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Київ, Україна
²Інститут гігієни та екології Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця, Київ, Україна

inna.tkachenkooo@ukr.net

Актуальність. Завдання максимального використання ресурсного потенціалу сільського господарства стоїть перед усіма країнами світу, в тому числі – перед Україною. Пестициди дозволяють господарствам підвищити свою ефективність, збільшити врожай і скоротити втрати від шкідливих факторів.

Ціль: аналіз та гігієнічна оцінка кількісного застосування та обсягів використання різних класів пестицидів в країнах світу.

Матеріали та методи. Об'єктом наших досліджень були асортименти та обсяги застосування пестицидів досліджуваних нами країн; фактори впливу та застосування різних класів пестицидів.

Результати. Україна займає перше місце в Європі за посівними площами серед досліджуваних нами країн – 72 % від усієї площі держави. Найбільшу кількість препаратів нараховує Ямайка, їх чисельність становить 3791 пестицид. В структурі асортименту хімічних засобів захисту рослин Австралія, Канада та Україна налічують 3248, 3025 і 893 пестициди, відповідно. Найвищий показник за кількістю використання пестицидів в США – 373 кг на 1 гектар поля, в Україні він становить тільки 2 кг на 1 гектар посівних площ (останнє місце серед досліджених нами країн). В світове сільське господарство впроваджуються нові покоління регуляторів росту рослин, які забезпечують збільшення валових зборів основних продовольчих сільськогосподарських культур на 15-20 %. Переважними виробниками хімічних засобів захисту рослин, які використовуються в Україні (за нашими підрахунками 2018 року), є Китай – 42 %, власне виробництво – 12 %, Швейцарія – 8 %, Німеччина – 7 % та інші.

Висновок. Використання хімічних засобів рослин є невід'ємною складовою сучасного світового сільського господарства. Обсяги, кількість та асортимент пестицидів у досліджуваних нами країнах світу залежать від багатьох факторів. Серед них: територіальне розміщення, клімато-погодні умови, рівень економічного розвитку тощо.

Ключові слова: асортимент, пестициди, обсяги застосування, країна-виробник.

Актуальність. Необхідність забезпечити їжею населення планети, що прогресивно зростає, обумовило погребу в збільшенні виробництва, розширенні та модернізації сільського господарства [1]. Значна частина сільгоспугідь давно вже введена в експлуатацію, і інтенсивний приріст можливий тільки при розширенні можливостей фермерів та господарств, шляхом захисту рослин пестицидами, збільшенням родючості землі та ін. [2]. Завдання максимального використання ресурсного потенціалу сільського господарства стоїть перед усіма країнами світу, в тому числі – перед Україною.

Пестициди дозволяють господарствам підвищити свою ефективність, збільшити врожай і скоротити втрати від шкідливих факторів. Адже без застосування хімічних засобів захисту рослин (ХЗЗР) величина втрат сільськогосподарської продукції від шкідників, бур'янів, хвороб складає 1/3 врожаю. Якщо господарства в країні почнуть відмовлятися від пестицидів, то це загрожуватиме продовольчій безпеці населення. В свою чергу, перед суспільством стоїть гостра проблема – шкідливого впливу пестицидів на організм та навколишнє середовище. Тому з кожним

роком на ринку зростає кількість препаратів з менш шкідливими та більш діючими речовинами [3]. Це і є основною задачею світових компаній по виготовленню пестицидів та фермерських господарств в усьому світі на сьогоднішній день.

Ціль: аналіз та гігієнічна оцінка асортименту та обсягів використання різних класів пестицидів в різних країнах світу; характеристика факторів впливу на асортимент пестицидів в цих країнах.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Об'єктом наших досліджень були асортименти та обсяги застосування пестицидів різних країн світу: України, Марокко, Японії, Канади, Іспанії, Швейцарії, Белізу, Домініканської Республіки, Гайани, Ямайки, Уругваю, Нової Зеландії, Австралії, США, Китаю, Росії; фактори впливу на сільське господарство даних країн та застосування різних класів пестицидів. Джерелами інформації були переліки пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в різних країнах світу: України, Марокко, Японії, Канади, Іспанії, Швейцарії, Ямайки, Уругваю, Нової Зеландії.

кількість складають гербіциди – 220 препаратів (рис. 1) [5].

Японія – острівна густонаселена країна. 70-80 % території якої вкривають ліси та гори, не придатні для сільського господарства. У галузевій структурі переважає рослинництво, основна культура – рис, що обумовило особливість незначної чисельності зареєстрованих в Японії пестицидів, у зв'язку з їх обмеженим використанням. Інсектициди налічують – 181 препарат, гербіциди – 166 препаратів і фунгіциди становлять – 145 препаратів (рис. 1) [6, 22].

Сільське господарство Іспанії з кожним роком відіграє все менше значення в економіці країни. Фактори, які впливають на сільське господарство Іспанії, різноманітні: гірський рельєф та значна висота країни над рівнем моря – не сприяють вирощуванню більшості сільськогосподарських культур, морози та водна ерозія знищують родючий шар і без того бідних на поживні речовини ґрунти. На першому місці серед пестицидів в Іспанії – фунгіциди (133 препарати), на другому – гербіциди (109 препаратів) і на третьому – інсектициди (лише 68 препаратів) (рис. 1) [8, 17].

Загальна кількість препаратів, зареєстрованих для застосування в сільському господарстві досліджуваних нами країн, виглядає так: лідером є Ямайка – 3791 препарат, Україна знаходиться на другому місці – 1523 препарати, трохи менше пестицидів у Новій Зеландії – 1513 препарати, в Швейцарії зареєстровано 1320 препаратів, 1273 препарати нараховується в Уругваї, згідно переліку ONSA – 1069 препаратів в Марокко, Японія має 492 препарати, і останньою є Іспанія – 310 препаратів (рис. 2) [4-6, 8-12].

Окремо ми розглянули залежність кількості зареєстрованих пестицидів та їх розділення за класами від площі держави у різних куточках світу. Для аналізу використали дані про Канаду, Австралію та Україну. Так, орні землі Канади та Австралії є майже однаковими, і становлять 76 млн. гектарів (10 % від площі держави) і 75 млн. гектарів (7,7 % від загальної

площі країни), відповідно, в Україні посіви займають 40 млн. гектарів, як уже зазначалось, це 72 % площі держави [14, 23, 24].

Австралія – єдина країна, яка займає цілий континент. Вона має потужний аграрний комплекс, що дозволяє їй займати провідні позиції в торгівлі сільськогосподарською продукцією. Австралійські ферми здебільшого займають великі ділянки землі, вони – капіталомісткі, спеціалізуються на виробництві одного з видів сировини й орієнтовані на експорт [25].

Канада – високорозвинена індустріально-аграрна країна. Сільське господарство – складова частина агропромислового комплексу Канади. Основу сільськогосподарських підприємств складають фермерські господарства. Для аграрного сектора Канади характерний високий рівень товарності, механізації, спеціалізації виробництва.

Сучасна Австралія є лідером Кернської групи країн-виробників сільськогосподарської продукції (на частку країн цієї групи припадає 20 % світового експорту сільськогосподарської продукції) [25]. Крім цього, країна – один з головних виробників зернових, цукру, фруктів [23]. Під посівами пшениці зайнято 3/4 посівних площ, під ячмінь відведено майже 1/5 орних земель [23]. Завдяки цьому Австралія, разом із країнами ЄС та Україною, є одним із трьох найбільших постачальників ячменю на світовий ринок. У вологих тропіках вирощують цукрову тростину, ананаси, манго, банани, цитрусові, кісточкові. На зрошуваних землях розвинуто виноградарство, вирощування бавовнику, тютюну і кукурудзи. В Австралії лідерами за кількістю зареєстрованих препаратів є гербіциди (3248 препаратів), фунгіциди – 1051 препарат, інсектициди – 1006 препаратів [13].

У сільському господарстві Канади виробляють пшеницю, сочевицю, ріпак, женьшень, картоплю, кукурудзу, огірки, яблука, полуницю, тютюн, виноград (крижане вино, найбільш визнаний продукт на світовому ринку) [26]. Основна сільськогосподарська

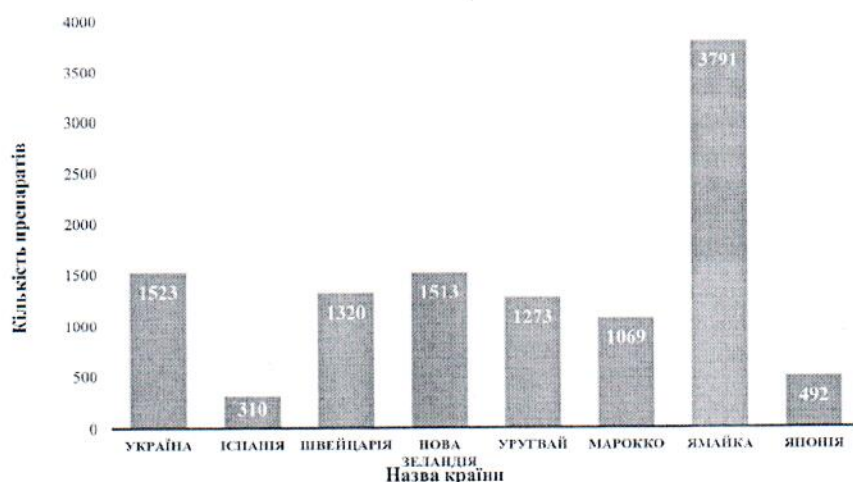

Рис. 2. Загальна кількість препаратів в країнах світу

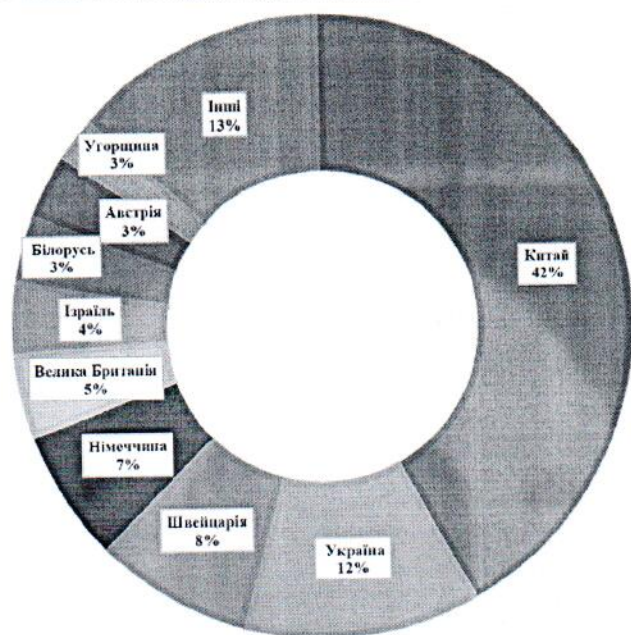

Рис. 4. Структура пестицидів, дозволених до використання в Україні, за країною-виробником

безпосередньо пов'язані з цим. З урахуванням світових тенденцій та екологічних вимог вітчизняному агробізнесу варто більш зважено підходити до використання засобів захисту рослин, що потребує пошуку оптимального рішення у разі намагання дотримання балансу між забезпеченням високої конкурентоспроможності виробництва, ефективності ведення сільського господарства і його безпечності та якості продукції.

ВИСНОВКИ

Україна посідає перше місце серед досліджуваних нами країн за посівною площею: 72 % (40 млн. гектарів) від загального земельного фонду держави. Однак, за обсягами застосування пестицидів, Україна займає останнє місце серед інших країн – лише 2 кг на гектар посівної площі.

Вид культури, використання та асортимент препаратів в різних країнах залежить від рівня розвитку сільського господарства, який, в свою чергу, обумовлений клімато-погодними умовами, географічною широтою, рівнем економічного розвитку країн тощо.

Основним виробником зареєстрованих в Україні пестицидів є Китай – частка таких препаратів становить 42 % від загальної кількості. В Україні, як майже і у всіх інших досліджуваних нами країнах, головними хімічними засобами захисту рослин є гербіциди.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють про відсутність потенційних та явних конфліктів інтересів, пов'язаних з рукописом.

Джерела фінансування. Фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації ця стаття не отримала.

REFERENCES

- Holikov A.P. [Global demographic problem of the present: state and prospects]. *Bulletin of VN Karazin Kharkiv National University. Series: International Relations. Economy. Local lore. Tourism.* 2016;5:8-12. [in Ukrainian].
View at:
Publisher Site: <https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/6573>
NBUV: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhMv_2016_5_3
- Dankevych V.Ye. [World trends in the development of the agricultural land market]. *Balanced nature management.* 2014;1:121-125. [in Ukrainian].
View at:
NBUV: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zp_2014_1_23
- Robson M.G. Special focus: Global Pesticide Use: *Weighing the risk and benefits. World Ecology Report. Spring 2019;XXIX(1):1-4.*
View at: URL: <https://worldinfo.org/wp-content/uploads/2019/02/WER-Spring-2019-XXXI.pdf>
- [List of pesticides and agrochemicals approved for use in Ukraine]. Kyiv: Univest Media, 2018:1040. [in Ukrainian].
View at:
Publisher Site: <https://data.gov.ua/dataset/389ddb5a-ac73-44bb-9252-f899e4a97588>
- Homologation des Intrants Chimiques ONSSA – Services en ligne.
View at:
Publisher Site: <http://www.onssa.gov.ma/fr/intrants-agricoles/homologation-des-intrants-chimiques>
URL: <http://files.eacce.org.ma/pj/%5B1499442720%5DONSSA.pdf>
ESERVICE: <http://eservice.onssa.gov.ma/IndPesticide.aspx>
- Food and Agricultural Materials Inspection Center.
View at:
Publisher Site: <http://www.acis.famic.go.jp/eng/ailist/index.htm>
- Pesticide Product Information Database.
View at:
Publisher Site: <https://pesticide-registry.canada.ca/en/product-search.html>
- Lista comunitaria de sustancias activas aprbadas, excluidas y en evaluacion comunitaria, sustancias de bajo riesgo, sustancias candidatas la sustitucion y lista de sustancias basicas.
View at:
URL: https://www.mapa.gob.es/agricultura/pags/fitos/registro/fichas/pdf/Lista_Sustancias_activas_aceptadas_excluidas.pdf
- Categories de produits.
View at:
Publisher Site: <https://www.psm.admin.ch/fr/kategorien>
- Register of Pesticides.
View at:
Publisher Site: http://www.caribpesticides.net/cp_reg_pes0.asp?navNo=1
- Consulta de Productos Fitosanitarios.
View at:
Publisher Site: <http://www.mgap.gub.uy/profit/wwproductos.aspx>

gricultural sector in the functioning of the free trade zone with the European Union: Coll. abstracts of reports II Intern. scientific-practical Internet conference (Kyiv, 11th April of 2019). Kyiv. 2019: 75-78. [in Ukrainian].
View at:

URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u295/zbimik_druk_2019.pdf

Article history:
Received: 23.11.2021
Revision requested: 10.12.2021
Revision received: 17.12.2021
Accepted: 23.12.2021
Published: 30.12.2021

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ГИГИЕНИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА И АНАЛИЗ АССОРТИМЕНТА И ОБЪЕМОВ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПЕСТИЦИДОВ В РАЗНЫХ СТРАНАХ МИРА

¹Ткаченко И.В., ¹Антоненко А.Н., ¹Бардов В.Г., ²Омельчук С.Т.

¹Національний медичинський університет імені А.А. Богомольця, Київ, Україна

²Інститут гігієни і екології Національного медичинського університету імені А.А. Богомольця, Київ, Україна

inna.tkachenkooo@ukr.net

Актуальность. Задача максимального использования ресурсного потенциала сельского хозяйства стоит перед всеми странами мира, в том числе – перед Украиной. Пестициды позволяют хозяйствам повысить свою эффективность, увеличить урожай и сократить потери от вредных факторов.

Цель: анализ и гигиеническая оценка количественного применения и объемов использования различных классов пестицидов в разных странах мира.

Материалы и методы. Объектом наших исследований были ассортимент и объемы применения пестицидов исследуемых нами стран; факторы влияния и применение различных классов пестицидов.

Результаты. Украина занимает первое место в Европе по посевным площадям среди исследуемых нами стран – 72 % от всей площади государства. Наибольшее количество препаратов насчитывает Ямайка, их численность составляет 3791 пестицид. В структуре ассортимента химических средств защиты растений Австралия, Канада и Украина насчитывают 3248 пестицидов, 3025 пестицидов и 893 пестициды, соответственно. Самый высокий показатель использования пестицидов в США – 373 кг на 1 гектар поля, в Украине он составляет только 2 кг на 1 гектар посевных площадей (последнее место среди исследуемых нами стран). В мировое сельское хозяйство внедряются новые поколения регуляторов роста растений, обеспечивающих увеличение валовых сборов основных продовольственных сельскохозяйственных культур на 15-20 %. Предпочтительными производителями химических средств защиты растений, которые используются в Украине (по нашим подсчетам 2018), является Китай – 42 %, собственное производство – 12 %, Швейцария – 8 %, Германия – 7 % и другие.

Вывод. Использование химических средств растений является неотъемлемой составляющей современного мирового сельского хозяйства. Объемы, количество и ассортимент пестицидов в исследуемых нами странах мира зависят от многих факторов. Среди них: территориальное размещение, климато-погодные условия, уровень экономического развития и тому подобное.

Ключевые слова: ассортимент, пестициды, объемы применения, страна-производитель.

COMPARATIVE HYGIENIC ASSESSMENT AND ANALYSIS OF THE RANGES AND SCOPE OFF PESTICIDES IN DIFFERENT COUNTRIES

¹Tkachenko I.V., ¹Antonenko A.M., ¹Bardov V.G., ²Omelchuk S.T.

¹Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine

²Hygiene and Ecology Institute of Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine

inna.tkachenkooo@ukr.net

Relevance. The task of maximizing the resource potential of agriculture is facing all countries of the world, including Ukraine. Pesticides allow farms to increase their efficiency, increase yields and reduce losses from harmful factors.

Objective: analysis and hygienic assessment of the quantitative use and volume of use of different classes of pesticides in the world.

Materials and methods. The object of our research was the range and scope of pesticides used in our countries; factors influencing and the use of different classes of pesticides.

Results. Ukraine ranks first in Europe in terms of sown areas among the countries we study – 72% of the total area of the state. Jamaica has the largest number of drugs, their number is 3791 pesticides. In the structure of the range of chemical plant protection products Australia, Canada and Ukraine include 3248 pesticides, 3025 pesticides and 893 pesticides, respectively. The highest rate of pesticide use in the United States is 373 kg per 1 hectare of field, in Ukraine it is only 2 kg per 1 hectare of sown area (the last place among the countries we studied). New generations of plant growth regulators are being introduced into world agriculture, which will increase the gross harvest of the main food crops by 15-20 %. The predominant producers of chemical plant protection products (according to our estimates in 2018) in Ukraine are China – 42%, own production – 12%, Switzerland – 8%, Germany – 7% and others.

Conclusion. The use of plant chemicals is an integral part of modern world agriculture. The volume, quantity and range of pesticides in the countries of the world we study depend on many factors. Among them: territorial location, climatic and weather conditions, level of economic development, etc.

Key words: assortment, pesticides, volumes of application, country of origin.